

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 48, godina XXIV
novembar, 2019.
[str. 227-229]

© Monos 2019

Historijski pogledi, God. I, br. 1

*Centar za istraživanje moderne i
savremene historije Tuzla, 2018, 364 str.*

Časopis *Historijski pogledi*, čiji je izdavač Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla je pokrenut s ciljem pružanja dodatnog poticaja razvoju historijske nauke u Bosni i Hercegovini, osobito u proučavanju i istraživanju pitanja koja su vezana za modernu i savremenu historiju. *Historijski pogledi* predstavljaju izdavačev prvenac, a pokrenut je temeljem svijesti da historijskoj nauci treba osigurati povoljniji status u naučnom životu Bosne i Hercegovine, te u bosanskohercegovačkom društvu uopće, uključujući potrebu afirmacije historijskih uvida kao važne pretpostavke humanizacije društvenih odnosa u Bosni i Hercegovini i na prostoru bivše jugoslavenske države. Bosanskohercegovačka historija, bez obzira na kontinuiran razvoj historijske nauke u Bosni i Hercegovini, još uvijek nudi značajan broj nedovoljno ili nikako obrađenih tema i pitanja iz oblasti moderne i savremene historije, osobito iz perioda agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu (1992-1995), koju bi trebalo obuhvatiti kvalitetnom naučnom obradom i prezentacijom rezultata istraživanja. Mnoga pitanja traže nove poglede i analize. Istovremeno, nameće se potreba sabiranja i objavljivanja historijskih izvora, kako zbog njihove veće dostupnosti historičarima i drugim stručnjacima, tako i zbog poticaja većoj zaštiti i očuvanju disperzirane historijske dokumentacije različite provenijencije. Sa druge strane, raspadom bivše zajedničke države, smanjeni su, u izvjesnoj mjeri, uvidi u šire tokove historijskih događanja, naročito kada je u pitanju period moderne i savremene historije, a izvjesni historijski fenomeni postali su predmet sužene percepcije uslovljene realnošću nacionalnih, istraživačkih i psiholoških barijera. Namjera je pokretača časopisa da otvori svoje stranice svim kompetentnim istraživačima čije teme, analize i sagledavanja mogu biti relevantne za sticanje širokog spektra historijskih uvida o partikularnim i zajedničkim aspektima prošlosti Historiografiju legitimiraju pouzdane i provjerljive obavijesti o minulim procesima, događajima i ličnostima, kazivanje

o prošlosti jezikom činjenica, brojki i relevantnih uvida. No, historijskog znanja nema bez autorovog historijskog pogleda, bez svjesnog zahvata u predmetnu materiju i odnosa prema tragovima prošlosti. Za kredibilitet historijske nauke je važno da taj historijski pogled određuje odgovornost prema ostavštini koja omogućuje znanje o minulom vremenu.

Redakcija¹ objavljuje članke iz različitih historijskih područja, od političke, kulturne, privredne, vojne do intelektualne historije, od lokalnih tema do pitanja nacionalnog, regionalnog i šireg značaja. Struktura časopisa obuhvata članke, prikaze, izvještaje i aktivnosti Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla.

U prvom broju časopisa *Historijski pogledi*, s obzirom na karakter i raznolikost radova, te porijeklo njihovih autora, potvrđuje opravdanost pokretanja časopisa i njegovu relevantnost u naučnom i društveno-intelektualnom prostoru Bosne i Hercegovine i regiona. U prvom broju časopisa u poglavlju Članci objavljen je jedan broj članaka sa Naučne konferencije *Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine*, koja je održana na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli 16. i 17. novembra 2017. godine. Riječ je o jednoj neobičnoj temi naučne konferencije, odnosno neobičnoj temi za bosanskohercegovačku historiografiju, temi koja je posvećena ulozi i značaju historijskih ličnosti u prošlosti Bosne i Hercegovine. Svjedoci smo da historijske ličnosti nose i procese i događaje i pojave, a da se kroz historijska istraživanja njima nije posvetila adekvatna pažnja. Stoga su se organizatori naučne konferencije i opredijelili za ovu temu, jer bez izučavanja historije ličnosti nema potpune historijske priče. Neki od tih radova su: *Mehmed-paša Sokolović i pravoslavni ogranak njegove poro-*

dice u Pečkoj patrijaršiji (mr. sc. Uroš Dakić), *Jusuf Mehonjić u pjevanju sandžačkih Bošnjaka* (doc. dr. Naka K. Nikšić), zatim *Alija Avdović-borac za slobodu i ravnopravnost* (dr. Zećir Ramčilović) i *Politička stradanja profesora Saliha Bureka 70-tih godina 20. stoljeća* (prof. dr. Kadrija Hodžić). Objavljena su i dva rada sa Međunarodne naučne konferencije pod nazivom *Društvene i humanističke nauke na raskršću*, koja je održana 27-28. aprila 2018. godina na Filozofskom fakultetu u Tuzli. Konferencija je imala za cilj da okupi akademsku, umjetničku i aktivističku zajednicu u zajedničkom promišljanju intervencija u humanističkim i društvenim naukama za proizvodnju relevantnog znanja, javnog dobra i emancipacijske društvene transformacije. Takvi radovi su: *Od Učiteljske škole do Filozofskog fakulteta u Tuzli: Prilog proučavanju transformacije visokoškolskog obrazovanja* (prof. dr. Sead Omerbegović i mr. sc. Nihad Kulenović) i *Stradanje Bošnjaka u proteklom ratu na području Sućeske u općini Srebrenica* (prof. dr. Alija Suljić, mr. Almir Halilović i mr. sc. Nusret Hodžić). Pored ovih radova, u prvom broju časopisa *Historijski pogledi* donose se i radovi koji se odnose na period moderne i savremene historije, u kojima se obrađuje političke, privredne, prosvjetne, kulturne i vojne prilike, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u region, kao i jedan rad iz perioda srednjeg vijeka pod nazivom *U humskoj zemlji* (prof. dr. Adnan Velagić). Radovi koji se odnose na period moderne i savremene historije su: *Između deosmanizacije i balkanizacije: muhadžirske dionice bošnjačke historije* (dr. Safet Bandžović), *Uređenje graničnih prijelaznih mjesta i saobraćaja na bosanskohercegovačkoj i crnogorskoj granici 1912. godine* (prof. dr. Izet Šabotić), *Đurumlje iz Sandžaka na Galiciji (1916-1917)* (prof. dr. Redžep Škrijelj), *Pri-*

¹ Redakciju časopisa čine: prof. dr. Izet Šabotić, prof. dr. Husnija Kamberović, prof. dr. Senaid Hadžić, Akademik prof. dr. Šerbo Rastoder, doc. dr. Zećir Ramčilović, prof. dr. Redžep Škrijelj, mr. sc. Omer Zulić, prof. dr. Sead Selimović i prof. dr. Adnan Velagić.

like u školstvu Bosne i Hercegovine u vrijeme privremenog državnog uređenja u Kraljevini SHS (prof. dr. Sead Selimović), *Etatizam na primjeru obezbijedenog snabdijevanja stanovništva Bosne i Hercegovine u vrijeme poslijeratne obnove i prvog petogodišnjeg plana* (prof. dr. Senaid Hadžić), *zanimanje biblioteka u sjeveroistočnoj Bosni poslije Drugog svjetskog rata s akcentom na osnivanje i rad Narodne biblioteke u Tuzli od 1945. do 1953. godine* (mr. Jasmin Jajčević), *Školske prilike u Lukavcu 1945-1953. godine* (mr. Semir Hadžimusić), *Disolucija SFRJ i obnova nezavisnosti Bosne i Hercegovine na stranicama lista "Oslobođenje"* (mr. sc. Omer Zulić) i *Političke prilike na području tuzlanske regije pred agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu* (prof. dr. Sead Omerbegović i dr. sc. Izet Hadžić).

U poglavlju **Prikazi** predstavljene su dvije veoma značajne monografije koje su objavljene u 2017. godini. Riječ je o monografijama Prvog i Drugog korpusa Armije Republike Bosne i Hercegovine koje su veoma značajne za modernu historiografiju Bosne i Hercegovine i Armiju Republike Bosne i Hercegovine.

Poglavlje **Izveštaji** donosi nekoliko priloga koji informišu o stručnim i naučnim skupovima, održanim u Bosni i Hercegovini, prevashodno u Tuzli. Objavljeni su izvještaji sa javne tribine pod nazivom *Referendum za nezavisnost Republike Bosne i Hercegovine – 26 godina poslije*, zatim sa okruglog stola pod nazivom *Historijski značaj prijema Republike Bosne i Hercegovine u članstvo Organizacije Ujedinjenih nacija – 26 godina poslije* i izvještaj sa Međunarodne naučne konferencije koja je održana 2017. godine u Tuzli pod

nazivom *Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine* u kojima je Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla učestvovao kao organizator.

U četvrtom poglavlju su predstavljene aktivnosti Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, koji se odnose na kulturno-obrazovne, stručno-naučne i izdavačke sadržaje i projekte u proteklih godinu dana.

Časopis *Historijski pogledi* izlazi jednom godišnje. Prati i objavljuje radove koji se izlažu na naučnim konferencijama u okviru **Naučne manifestacije Historijski pogledi**. Da bi ovaj časopis bio što sadržajnije, bogatiji, ali i kvalitetniji, pobrinula se nevelika, ali vrijedna stručna i naučna ekipa, okupljena oko Organizacionog odbora Naučne manifestacije Historijski pogledi, Redakcije časopisa, članova Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, recenzenata, lektora, korektora, prevodilaca, uređivača i ostalih zaslužnih pojedinaca.

Iz svega navedenog i na osnovu predstavljenog sadržaja prvog broja časopisa *Historijski pogledi* jasno se vidi da se radi o vrijednim autorskim i koautorskim poduhvatima uglavnom nastalim korištenjem

historijskih izvora prvog reda, neobjavljene arhivske građe, različite provenijencije, objavljenih historijskih izvora, te relevantne literature. Prvim brojem časopisa *Historijski pogledi*, historiografija je obogaćena kvalitetnim i svrsishodnim sadržajima, koji rasvjetljavaju značajna historijska pitanja iz oblasti moderne i savremene historije, te daju povod i osnovu za nova istraživanja.

Mr. Jasmin Jajčević